

ISBN: 978-625-7014-10-6

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

Ketebe Yayınları: 220

Felsefe

Editör

Yusuf Genç

Kapak

Harun Tan

Düzeltili

Cihan Aldık

Mizanpaj

Nilgün Sönmez

1. BASKI

Şubat 2020
İstanbul

ketebe.com

Ketebe Yayınları

Sertifika No. 34989

Maltepe Mahallesi Fetih

Caddesi No: 6 Dk: 2

Topkapı 34010 İstanbul

Tel: 212.612 29 30

e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt

Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.

Cihangir Mah. Güvercin Cad.

No: 3/1 Baha İş Merkezi A Blok

Kat: 2 34310 Haramidere -

Avcılar / İstanbul Sertifika No: 44452

Tel: 212.412 17 00

© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A. Ş.'ne aittir.
İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Çağdaş Liberal Devlette Güç ve Adalet Problemi

(Siyaset ve hukuk felsefeleri ile sosyolojileri ağırlıklı olarak interdisipliner bir çalışmayla tespitler ve teklifler)

H Ü S E Y İ N D A Y I

KETEBE

Hüseyin Dayı

1952 yılında Erzurum'da doğdu. İlk gençlik yıllarından itibaren kültürel maksatla kurulmuş çeşitli derneklerde görevler aldı. Bu türden derneklerden birçoğunun, kuruluş maksadının aksine birbirleriyle ideolojik sıcak çatışmaya sürüklenip, bir neslin birbirine düşmanlaşarak heder olduğu, 1980 ihtilalcilerinin ise yine ideolojik bir tutumla yaptığı işkencelerle birçoklarını devlete de millete de düşman ettiği bu dönemi yaşamasının akabinde, resmî veya gayiresmî organizasyonların dışında kalarak, çok yönlü okuyup araştırmayı tercih etti. Üniversite tahsilini, iktisat ve felsefe olmak üzere iki ayrı dalda, yüksek lisansını felsefe dalında yapan yazar, sırasıyla memuriyet, ticaret, gazetecilik ve kitap yazarlığıyla meşgul oldu.

Genellikle dinî inançlar ile siyasî ideolojileri ve onların sosyo-politik hayata etkilerini inceledi. O maksatla özellikle siyaset ve hukuk felsefeleri ile sosyolojileri, siyaset bilimi, din bilimi, siyasî tarih, antropoloji ve sosyal psikoloji alanlarında çok yönlü okuyup düşünerek paradigmaları sorguladı.

Batı'da üretilmiş genel-geçer iddialı millet teorilerinin Batılı milletlere bile uymadığını savundu. O teorilere bağlı olan "Türk milleti" tanımı ile "Türk milliyetçiliği" ideolojilerinin ise, Türk milletinin kendine özel geçmiş, şimdi ve gelecek şeklindeki üç boyutlu tarihî varlık-alanının hiçbir boyutuna uymadığı için yanlış ve zararlı olduğu şeklindeki görüşlerini dile getirdi. O izahların alınmasından hemen önceki "Türk" teriminin, İslam medeniyeti içinde Türkçeyi ortak dil olarak kullanan, birlikte vatan tutup devlet kuran ve savunan, bu uzun milletleşme sürecinde soyları da birleşen Abhaz, Arnavut, Boşnak, Çeçen, Çerkez, Gürcü, Kazak, Kırgız, Kürt, Laz, Oğuz (Türkmen), Pomak, Tatar, Uygur, Zaza vs. gibi farklı etnik kökenli, farklı anadilli, farklı mezhepli Müslüman kavimlerin müşterek ismi olduğu şeklindeki tespitini anlattı. Bunların yanı sıra, "ulus-devlet"i modernist Batılı anlayıştaki suni insancı hayalî "ethnos"a göre, demokrasi sisteminin ise "demos"a göre temellendirilmesinden doğan "kaos"u göstererek, bu Batılı kavramlar yerine kurucu-yaşatıcı olmak bakımından asıl olanı tercihle "Devletin milleti değil, milletin devleti" esaslı bir anlayış teklif etti. Siyaset ve sosyal bilimler alanına "Ötekileştirmek" kavramını kazandırdı. Ona bağlı olarak "Ötekileşmek" kavramı da doğdu.

Çevrecilikte, insan-hayvan-bitki haklarında, başka dindekilerle birlikte yaşamada, demokraside ve savaşa mecbur kalmadıkça barışçılıkta en sağlam temellerin İslamiyet'te olduğunu savundu.

Bu konularda ulusal ve uluslararası bilim kongrelerinde tebliğler sundu, muhtelif hakemli dergilerde makaleleri yayınlandı ve konferanslar verdi.

Ayrıca *Dünya Gündemi*, *Önce Vatan*, *Star*, *Yeni Şafak* gazetelerinde makaleleri; *Yeni Asya* ve *Yeni Şafak* gazetelerinde kendisiyle yapılan röportajlar yayınlandı, *Türkiye* gazetesinde ve çeşitli dergilerde ise fikirleri hakkında değerlendirmeler yapıldı. Fikirleri bazı akademisyen ve yazarların kitapları ile makalelerinde de ele alındı. Muhtelif televizyon kanallarındaki bazı kültürel programlarda konuk edildi.

Orta derecede İngilizce bilen yazar, evli olup bir evlat babasıdır.

İlk yayınlanma tarihi sırasına göre kitapları şunlardır:

- 1- *Türk Milletleşmesi ve Savunma Mekanizmaları*, Önce Vatan Yayınları, 2004.
- 2- *Batı'dan İthal Milliyetçilik ve Ötekileştirdikleri (Türkler ve "Öteki"ler*, Okumuş Adam Yayınları, 2006; *Türkler ve Ötekileştirdiklerimiz*, TİMAŞ Yayınları, 2008; Akis Kitap Yayınları, 2012).
- 3- *Batı'dan İthal Milliyetçiliğin Dinle Kavgası (Milliyetimizin Dini Temeli ve Milliyetçiliğin Dinle Kavgası*, Bilgeoğuz Yayınları, 2010; Akis Kitap Yayınları, 2012).
- 4- *İslam Medeniyetinin Küreselliği* (Akis Kitap Yayınları, 2012).
- 5- *Çağdaş Liberal Devlette Güç ve Adalet Problemi* (Ketebe Yayınları, 2020).

İçindekiler

ÖNSÖZ	13
GİRİŞ	17

BÖLÜM 1:

XX. ASRIN ORTALARINA KADARKİ

LİBERALİZM	41
Liberalizmin Tarihî ve Sosyolojik Temelleri.....	42
XX. Asrın Ortalarına Kadarki Liberalizmin Bilimsel Temelleri.....	49
İktisatta Temel ve Hasım Olarak Merkantilizm ve Fizyokrazi.....	50
Fizikte Newton'un Matematiksel Mekanik Evreni ve Deist Yorumu.....	53
Biyoloji ile Sosyolojide Darwin'in ve Spencer'ın Evrin Teorileri	59
Liberalizmin Felsefî Temelleri.....	71

XX. Asrın Ortalarına Kadarki Liberal Adaletin	
Felsefî Gelişimi	78
Locke'ta Bireysel Empirist Temelli Adalet.....	78
Hume'da Newton Fiziği Temelli Adalet.....	82
Smith ve Ricardo'da Ekonomi Politik Temelli Adalet? 87	
Kant'ta Bireyin Kendini Ödevlendirmesi Temelli	
Adalet.....	95
Bastiat'da Şans Temelli Adalet.....	102
Bastiat'nın Devlet, Ekonomi ve Hukuk	
Hakkındaki Görüşleri.....	103
Bastiat'nın Osmanlı Devletini Etkilediği İddiası....	109
Mill'de Çeşitlilik Temelli Adalet	116
Spencer'da Evrim Temelli Adalet.....	122
Aksine İddialara Rağmen Liberalizme 'İdeoloji'	
Demenin Uygunluğu	129
Liberalizmin Diğer İdeolojilerle Benzerlikleri	138
Liberalizmle Diğer İdeolojilerdeki Seküler	
Benzerlik.....	139
Liberal Locke'ta Dinî Referanslı Sekülerlik.....	139
Liberal Hume'da Matematiksel Empirist	
Sekülerlik	141
Liberal Kant'ta Dine Muhafif Fakat	
Hürriyetçi Sekülerlik.....	151
Liberal Pozitivist Mill'de Dine Hürriyetçi	
Sekülerlik	159
Liberal ABD'de Din Hürriyetinde Zorlanan	
Sekülerlik	161

Komünizmde Dini Tam Dışlayan Sekülerlik.....	163
Nasyonalizmde Millete Özel Din Düşünen Sekülerlik	165
Liberalizmle Diğer İdeolojilerdeki Nasyonalist Benzerlik	167
Liberalizmle Sosyalizmdeki Materyalist Benzerlik	173
Liberalizmle Sosyalizmdeki İktisadî Temel ve Adalet Vaadi Benzerliği.....	177
XX. Asrın Ortalarına Kadarki Liberalizme	
Genel Değerlendirme	186
Liberalleşme Sürecinde Batı'daki Sosyolojik ve Felsefî Değişmeler.....	186
Liberalizmde Çoğalan İktisadî Teoriler ve Bölünmeler.....	191
Marshall'ın Teorisi: Liberalizmin İki Yakasını Birleştirmek	191
Keynes'in Teorisi: Liberalizme Müdahalecilik Ekleme.....	193
Liberalizmin Tarihe Karışma İhtimali ve Kurtarma Fikrinin Doğuşu.....	197

BÖLÜM 2:

XX. ASRIN ORTALARINDAN SONRAKİ

LİBERALİZM..... 201

Bilimlerdeki Yeni Teorilerden Liberalizme

Yeni Temeller..... 202

Fizik ve Kozmolojide Einstein'ın İzafiyet Teorisi..... 203

Psikolojide Freud'un Psikanalizi	205
Fizik ve Kozmolojide Siberetik	219
Mont Pelerin Topluluğu ve Liberalizmde Kesin Ayrışma...	225
Mises: XX. Asrın "En Önemli Düşünür ve İktisatçılarından" Biri.....	230
Mises'in Akılcı Kapitalizm İddiası.....	231
Mises'in Kapitalizmle Dinleri Mukayesesi.....	233
Mises'te "Praksiyoloji" Temelli Adalet	236
Mises'ten Tekelcilere Özel Bir Tavsiye	238
Friedman: Fikirlerinden Liberal Marş Bestelenen Düşünür.....	239
Friedman'a Göre Devlet-Toplum-Birey İlişkisi.....	240
Friedman'da "Bütün Hürriyetleri Sağlayan" Kapitalist Adalet.....	242
Hayek: Klasik Liberalizmin "En Seçkin" Yeni Temsilcisi.....	246
Hayek'in Liberal Ayrışmadan Dolayı Endişeleri	249
Hayek'te Siberetik Temelli Adalet	251
Hayek'te Sosyal Adaletsiz Piyasa.....	254
Hayek'te Suni ve Tabii Tekeller	259
Hayek'te Kısıtlı Demokrasi, Bedelli Hürriyet.....	266
Hayek'te Sonucu Belirsiz Evrimcilik.....	269
Popper: Daha Adil Bir Liberalizmin Arayıcısı	271
Popper'in Darwin ve Einstein Temelli Bilim Felsefesi.....	274

Popper'in Bilim Felsefesini Fen Bilimlerine Uyarlaması.....	277
Popper'in Bilim Felsefesini Sosyal Bilimlere Uyarlaması.....	280
Popper'in Siyaset Felsefesinde Terim Tanımlamaya İtirazı.....	283
Popper'de Demokratik ve Korumacı Adalet.....	287
Popper'in Adaletinde Din ve Ahlak.....	297
Popper'in Marksizm'i Reddi, Marx'ı Takdiri.....	299
Popper ile Hayek Arasındaki Farklılıklar.....	302
Liberalizmde Kızıışan Büyük Tartışma.....	306
Rawls: Tartışmayı Kızııştıran “Eşitlikçi” Liberal Filozof.....	308
Rawls'un Siyaset Felsefesinin Başlıca Özellikleri.....	310
Rawls'da “Hakkaniyetli ve Makul” Adalet.....	312
Rawls'da Felsefi Ahlak, Devlet, Demokrasi ve Dağıtııcılık.....	318
Nozick: Tartışmada “Kapitalizmin Açığını Kapatın” Liberteryen Filozof.....	322
Nozick'te Tabiat Hâlınden Gelişen Devlet.....	325
Nozick'te Minimal Devletçi Adalet.....	326
Nozick'te Freud Temelli Cinsel Serbestlikçi Adalet.....	332
Nozick'in Liberteryen Düşünceyi Terk Etmesi.....	340
Dworkin: Tartışmada Doğal Hukuku da Pozitif Hukuku da Eleştiren Filozof.....	341